

Barraca de Comauba

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Carena de Comauba
Alçada: 380

Coordenades:

Latitud: 41.65868
Longitud: 1.8925
UTM Est (X): 407790
UTM Nord (Y): 4612473

Classificació

Número de fitxa 08053-233
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Popular Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Malauradament el fons de la barraca s'ha enfonsat i per allí s'hi filtra la pluja, la qual cosa pot fer perillar la construcció. Caldria recuperar la barraca i desbrossar la totalitat de la vegetació que l'envolta perquè torni a tenir el seu aspecte originari.

Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A006000110000OQ
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 14/01/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada al vessant orientat a migdia de la carena de Comauba. Està integrada al mur de pedra seca. Totalment envoltada de vegetació, arbustiva i arbòria, el seu accés cada vegada és més complicat. És de volta de canó, amb la planta rectangular, de 3,60 metres de fons per 2,10 metres d'amplada. La façana és massissa, feta amb blocs de pedra força regulars i calçats amb pedruscall. La porta està orientada al sud, amb una doble llinda plana i una lleixa exterior al damunt. La llinda emprada és un arc de descàrrega que suporta la pressió de la volta. Els brancals són rectes, d'aspecte robust. La porta mesura 1,35 metres d'alçada per una amplada de 0,70 metres. Els murs tenen un gruix de 0,70 metres. A mà esquerra, hi ha un tinell molt ben construït que mesura 0,43 metres per 0,53 metres per una alçada de 0,33 metres respectivament. El mur posterior de la barraca s'ha enfonsat, probablement degut a les arrels dels arbres que hi estan creixent al seu voltant, i això fa perillar tota l'estructura. La coberta exterior conserva el recobriment de terra amb pedruscall. A mà dreta de la façana, té una escala volada amb tres graons de pedra que sobresurten per permetre l'accés a la feixa superior.

Aquesta barraca té una particularitat que la fa potser única al municipi de Castellbell i el Vilar; es tracta del sistema constructiu emprat, que consisteix en una volta de canó. Per construir-la calia pujar les parets laterals i després omplir l'espai interior amb terra per donar-li la forma necessària. Un cop compactada es començava a construir la volta per filades, alternativament, amb pedres més o menys regulars. Els espais buits deixats per les pedres a l'exterior s'omplien amb falques de pedra col·locats a pressió, a una maceta. Un cop finalitzada, es reforçaven els murs laterals, per contrarestar la pressió cap a l'exterior. Finalment s'extreia la terra, que s'aprofitava per col·locar per damunt de la coberta i evitar així les filtracions d'aigua.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 14354.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra

construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

